

Yayın Değerlendirme / Book Reviews

Amy Blackstone, *Gönüllü Çocuksuzluk: Aileyi Baştan Tanımlayan ve Yeni Bir Bağımsızlık Çağı Yaratan Hareket*, çev. Hilal Dikmen

İstanbul: İletişim Yayınları, 2023, 9789750534843, 278 s.

Ezgi Altungeyik*

Maine Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olan Amy Blackstone, “Aileyi Baştan Tanımlayan ve Yeni Bir Bağımsızlık Çağı Yaratan Hareket” adlı çalışmasında toplumsal cinsiyet ile gönüllü çocuksuzluğun nasıl birbiriyle bağlantılı olabileceğinin üstüne eğiliyor. Çocuksuzluk tercihinin ne olduğuna, bu seçimi yapanların yaşamlarını nasıl sürdürdüğüne ve neden ebeveynliği tercih etmediklerine ışık tutmayı amaçlıyor. Ayrıca bu tercihi bulunanlar için tercihin sonuçlarını da inceliyor.

Gönüllü çocuksuzluk, bireylerin bilinçli bir tercih olarak çocuk sahibi olmayı seçmelerini ifade eder. Blackstone, insanların gönüllü çocuksuzlarla ilgili ne düşündüklerini bildiği ve bunun üzerine 1 Nisan 2013’te we’e (not) having a baby! (bir bebeğimiz ol(may)acak) isimli bloğuyla yazmaya başlar. Blackstone’ tercihlerini kutlayabileceği bir alandır. Çevresindekilerle aynı hayat tercihini yapanlarla bir tür yoldaşlık arayışı olarak da görülebilir. Bloğu farklı türlerde kullanılan açılış duyuruları için kullanılan giriş müziğiyle başlar. İlk gönderimin üstüne “Özel teslimat!” yazılıp “Bir...BLOGUMUZ oluyor!” Hatta yazar ve

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kadın ve Aile Araştırmaları Anabilim Dalı, Samsun/İstanbul, 23280819@stu.omu.edu.tr, orcid.org/0009-0003-9221-4902.

eşinin koltukta birbirine sokulup, kucağındaki dizüstü bilgisayara sevgiyle baktığı ve yeni bloğunun açılış ekranının görüldüğü bir fotoğrafla alaycı bir ‘doğum’ duyurusu bile vardır.

Kişinin çocuğu olsun ya da olmasın, bu kitap herkes içindir. Bireylerin, nasıl yaşlandığı ve yaşlandıklarında onlara kimin bakacağı, herkesin karşılaştığı bir sorudur. Ayrıca Blackstone, iş ve yaşamın nasıl dengelendiğini ve bu dengenin mümkün kılmakta kimin sorumlu olduğunu, geniş bir literatürden faydalanarak anlaşılır bir dille aktarmıştır.

Ataerkil değerlerin baskın olduğu toplumlarda “kadınlık rolleri” nin öğretilmesi önemlidir. Doğurganlık, üreme tercihlerine muhatap olan tüm kadınların deneyimlerini şekillendirir. Bu durumla, en çok karşı karşıya kalan yine kadınlardır. Çünkü kadınlar çocuklarla ilgili hangi tercihi yaparsa yapsın yargılanır. Aile olmayanlarla ilgili de ima açıktır. Çocuklu olma hali de sürekli kutsanan ve başından beri çiftlere görünür değer katan bir şeydir. Kültür de bunu besler. Örneğin, toplumda çocuklu insanların ahlaksızlık yapacağı düşünülemez. Çoluk çocuk sahibi, o yapmaz denilir. Yalnızca bir kediniz ve siz varsanız, insanlar size aile demez. Toplum sizi aile olarak görmez. Aile olmak için illa bir çocuğa ihtiyacınız vardır.

Ebeveynlere ve gönülsüz çocuksuzlara kıyasla tercihen ebeveyn olmayanlar arasında toplumsal cinsiyet üstüne daha az geleneksel görüş ve dindarlık yaygındır. Bu nedenle çocuksuz insanlara kentsel alanlarda rastlama olasılığının yüksek olması da doğaldır.

Feminist kazanımlar ve ekonomik kayıplar gönüllü çocuksuzluğun yanı sıra gönülsüz çocuksuzluğu da artırmaktadır. Yapılan araştırmalarda savaşlarda ve ekonomik kriz dönemlerinde, doğurganlığın azaldığı gözlemlenmiş. Doğum oranlarında büyük ölçüde azalma yaşanmasının sebebinin maddiyat olduğu anlaşılıp, maddi sıkıntılar dolayısıyla çocuk yapmayı erteleyenlerin olduğu kadar bu sıkıntılarının planlanmamış çocuksuzluklardaki artışa da etki etmesi doğaldır.

Çocuk yetiştirmenin yüksek maliyeti ve finansal esneklik arzusunun içerir. Başarılı bir kariyer elde etme arzusu genelde kadınların ebeveyn olmama tercihiyle bağlantılı olsa da erkekler için de doğrudan ilişkilidir. Erkekler evi geçinme baskısını kadınlardan daha yoğun hisseder. Ve bu sebeple ebeveynliği tercih etmez.

Çocuk sahibi olmayan bireylerin, genç ve orta yaş dönemlerinde çocuk sahibi olanlara kıyasla daha mutlu olduklarına dair yapılan 20 yıldan uzun süren bir araştırma, çiftlerin mutluluk oranlarının çocuk sahibi olanlara göre %5 ila

%10 daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma, yaşlanma sürecinde “kim bakacak?” endişesiyle başa çıkma zorunluluğu nedeniyle, çocuk sahibi olanların yaşamlarını daha stresli bir şekilde deneyimlediklerini göstermektedir. İnsanlar çocuk sahibi olduğunda hayatlarındaki endişe de katlanarak artar. Bu durumun yeni kuşaklarda giderek azaldığı gözlemlenmiş ve bu eğilimin, kuşakların ebeveynlerine bakma motivasyonunun bir önceki kuşağa göre daha da azalacağı şeklinde öngörülmektedir. Kişilerin ebeveynlerine bakma motivasyonlarının sonraki kuşaklarda da aynen devam edeceği, ancak bu motivasyonun önemli ölçüde azalacağı öngörülmektedir.

Yapılan başka bir araştırmada, çocuk sahibi olan ve olmayan iki grup karşılaştırılmıştır. Genel olarak çocuk sahibi olmayan bireylerin, çocuk sahibi olanlara göre daha mutsuz olacağı düşüncesi yaygın kabul görmesine rağmen, araştırma bu beklentinin aksini ortaya koymuştur. Çocuk sahibi olmayanların, yaşlandıklarında ne yapacaklarını daha iyi planlamış oldukları ve ömürleri boyunca daha iyi para biriktirdikleri için daha iyi bir emeklilik yaşamı sürdükleri tespit edilmiştir. Araştırma ayrıca, çocuksuz çiftlerin daha çok seyahat ettiğini, daha çok yer görebildiğini, daha çok hatıra biriktirdiğini ve kendilerine daha iyi baktıkları için daha az hastalandıklarını ortaya koymuştur. Dahası, çocuk sahibi olmamayı tercih eden insanların, genel kabul gören görüşe karşın yaşlandıklarında yalnızlık ve mutsuzluk çekmedikleri sonucuna varılmıştır.

Genel olarak hayatta çoğunlukla çocuk yapan insanların deneyimlerini dinleriz. Bu kitap bizlere biraz da çocuksuz insanların deneyimlerini göstermeyi amaçlıyor. Bu nedenle, çocuk yapmamayı tercih eden ve çocuksuz insanların düşüncelerini eklemekte yarar görüyorum.

“Kendimizi tamamlanmış hissetmemiz için evli ya da çocuk sahibi olmamız gerekmiyor. Hayat arkadaşımız veya çocuğumuz olsun ya da olmasın biz mükemmeliz. Evet bir gün anne olabilirim ya da olmayabilirim. Çocuk sahibi olmadıgımda, kendimi eksik hissetmiyorum. Hissediyorum diye de anne olma peşinde değilim.”

“Bizden gezegeni dolu tutmamız bekleniyor. Eğer çocuk sahibi olmak istemiyorsanız insanlar sizin için üzüyorlar. Çevreyi önemsemediğinizi ve çocuk sahibi olmama kararı kısmının buna dayandığını ortaya koyuyorlar. Çevreyi önemsemiyorlar. Oysa ben önemsiyorum. Çocuğumu, denizde balıkların olduğu bir dünyada yaşayabileceğine inanmadığım için dünyaya getirmek istemiyorum.

“Hem oyunculuğa hem de anneliğe zaman ayırmak çok zor. İkilemde kalmak istemiyorum. Çocuğuma bakıp da sen benim başıma gelen en güzel, olağanüstü şeysin. Aynı zamanda da sonumu getiren ölüm çanısın demek istemiyorum”.

“Anneliğın kader olduğunu hiçbir zaman düşünmedim. Hiçbir zaman çocuk sahibi olma gereği duymadım ve eksikliğini hissetmedim. İşime her zaman her şeyden çok önem verdim”.

Çocuksuzluğa dair konuşulacak o kadar konu varken ve üzerinde saatlerce durulabileceksen, yazar çocuklu ailelerin çocuğu kutsamasını da normal görür. Çocuksuz ailelerin de bu durumu yermesini manasız bulur. Blackstone, çocuklu aileleri de ötekileştirmeden ele alır. Eğer kişiler çocuklarını doğru yetiştiriyor, gerçek anlamda sorumluluklarını alıyor ve çocuklu bir aile olmak istiyorsa bu onlar için kabul edilebilir. Çocuk sahibi ailelerin de çocuksuzluğu bir seçenek olarak görüp, aynı hassasiyeti göstermesi gerektiğini vurgular. Tercihlerinden dolayı mutlu olup olamayacaklarının kararını onlara bırakılması gerektiğini savunur.

Amy Blackstone, gönüllü çocuksuzluğu “Aileyi Baştan Tanımlayan ve Yeni Bir Bağımsızlık Çağı Yaratan Hareket” olarak tanımlar. Gönüllü çocuksuzluğa dair yapılan araştırmaları kapsamlı bir şekilde eserde ele almıştır. Toplumsal değişmeyle birlikte, ailenin de nasıl değiştiğinin derinlemesine analizini yapıp, kendi kişisel deneyimleriyle de bu analizi zenginleştirmiştir. Çocuksuzluğu anlama ve çocuksuzluğa saygı gösterilmesine çözümlayici yaklaşımıyla literatüre önemli bir katkı sağlamıştır. Yazarın konuya dair gelebilecek tüm eleştirileri düşünüp, güçlü bir argümantasyon ortaya koyması ve çocuksuzluğu ele alış tarzı, konuya dair yeni bir bakış açısı yaratıp, farkındalık kazandırmıştır. Bu alana ilgi duyan veya çocuksuzluğu anlamak isteyen herkes için “Gönüllü Çocuksuzluk”, ilham verici ve düşündürücü bir okuma olabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın her aşamasından yazar sorumludur.

Çatışma Beyanı

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.